

UNIVERSITETET I
NORDLAND

HBW
RESOURCES

Arctic Dialogue-Greenland

Issittormiut oqaloqatigiinnerit tullerilaani ilaat

**Inuit soqutigisallit akornanni attaveqatigiinnermi paaseqatigiinnermilu
pitsanngorsaaneq**

Ullormut oqaluuserisassani missingiut

**Ilisimatusarfik, University of Nordland aamma Bodø Graduate School of
Business**

High North Centre for Business and Governance

**Ataatsimiitsitsineq septemberip 24-25 aamma suleqatigiisitsineq septembarip
26-iani, 2011**

Nuuk, Kalaallit Nunaat

Ataatsimut isiginnineq

Arctic Dialogue oqalliffiuvoq asseqanngitsoq suliniutissat issittormiut (High North) isumalluutaat ineriartortinnerannut pillugit. Arctic Dialogue ingerlanneqarpoq High North Center for Business and Governance of University of Nordland, Norge-mi Bodø-miittoq aamma International Institute of Energy Politics and Diplomacy (MIEP) at MGIMO University Rusland-mi Moskva-miittoq suleqatigiillutik, aaqqissuunneqarpoq HBW Resources-mit. Oqalliffik katersuuffiuvoq issittormiut ineriartortinneqarnerani qitiusunut, ilaallutik nunat avannarliini naalakkersuisut, suliffissuaatileqatigiit, arfanniat, aalisartut, ilisimatuut, issittumi inuiaqatigiit inoqqaavi aamma inoqqaaviunngitsut, politiikerit aammalu inuit soqutigisallit pingaarnerit. Arctic Dialogue siuarsarpaa oqallinneq, paasissutissanik nutaanik annertunernillu pilersitsineq paallasseqatigiinnerlu nunat issittumi soqutigisaqaqatigiinni taavalu paasissutissat taakku sulisaasinngortinnissaat. Arctic Dialogue-Greenland Workshop anguniarpaa tamalaani oqallinneq pinerullugu Kalaallit Nunaanni pissutsinut aalanerannut immikkut ittoq, Ilisimatusarfik suleqatigalugu.

Arctic Dialogue Greenland Suleqatigiit – Septemberi 2011– oqallinnermi killigeqqusaq

Arctic Dialogue-Greenland sammissassavaa issittumi isumalluutinin ineriartortinnerannut anguniagassatut qitiutinnerullugu siunissamut issittumi pisortassanut ilinniartitsinissaq aamma ilasilluni Kalaallit Nunaani aqutsisussanik piginnaangorsaanikkut, naleqqusaanikkut aammalu piginnaaninik ineriartortsitsilluni aningaasarsiornikkut periarfissat nutaat iluaqutissangorlugit. Sammissaq Kalaallit Nunaata ineriartornissaanut pisariaqartitaanut naqqillugu paasinnineq annertunerusoq aamma isumalluutinin ineriartortitsinissaq atasinnaasumik aqutissiuussisinnaasumik pilersitsinissaq uuliamik gassimillu industrii eqqarsaatigalugit, suleqatigiinneq siunettarisai ukkuupput;

- Kalaallit Nunaani piginnaangorsaanermik ineriartortsitsinikkut ilasilluni;
- Kalaallit Nunaani inuiaqatigiit piginnaanikkut ilinniarnikkullu atorfissaqartitaanik oqaloqatigiinneq, paasinnineq annertussusilerneru. Tassani ilaapput oqallinnermi aqutissat naleqquttumik peqataatitsinikkut tamanut ammasoq, inuit akunnerminni pissusiinut porsarsimassutsikkullu isumalluutinin ineriartortitsinerup kinguneri aammalu iluaqutissaasut uulia gassilu industriimik ineriartortitsinermi;
- Inuiaqatigiit aningaasarqarniarnerannut sunniutininut aqutsineranut taakkua paasinissaat, isumalluutit ineriartortinnerannut nunani issittuni paaanermik misilittakkat ilikkakkallu pinerullugit;
- Naalagaaffiup avataani peqatigiiffiit NGO-t isumaat naammattumik ilanngunnissaat aammalu soqutigisallit qanittumi, nunap ilaanut inuiaqatigiinnullu soqutigisallit ilanngunnissaat oqallinnermi isumalluutinin ineriartortitsinerup inuit akunnerminni pissusiinut porsarsimassutsikkullu kinguneri pillugit;
- Periarfissitsitsilluni ilisimatusartut kattutsinnissaat, misissukat ingerlasut Arctic Dialogue oqalliffiit sionnatigut pisimasut paasisat avinnissaat aallaqattaarnerit ilisamasassarsiorluni (AST) aningaasarsiornermi isumalluutinillu ineriartortsitsinerit pillugit aammattaq siunissami ilisimatusarnikkut suliasat siuarsarnissaat;
- Kalaallit Nunaani uulia gassilu industrii eqqarsaatigalugit isumalluutinin ineriartortitsinermi atasinnaasumik aqutissamik pilersaarusiornisamik ineriartortitsinissaq;
- Universitetimi atorfilittat suleqatigiitinnissaat MA-kkut PhD-kullu assigiimik pikkorissarfissanik aammalu issittumi paaanermik industrii pillugu pilersaarusiornissaat; kiisalu
- Aqutissiuussinissaq fakulteti/ilinniartut aamma industriilu suleqatigiinnissaat ataatsimoorussamik universiteti industriilu peqatigiillutik MA-mi PhD-milu pikkorissarfissanik pilersitsinissaat.

Tallimangorneq, septemberip 23-iani 2011 – Nuummut tikinneq, Hotel-inullu inissinneq

www.hhe.gl

Ualinerani – Umiatsiamik takornariarnej

Arfiningorneq, septemberip 24-iani 2011

- 08:30-09:00** **Tikilluaqqusineq, ilisarititsinerit taavalu oqaluuserisassat naatsunngorlugit**
- **Birger Poppel**, ilisimatusarnikkut suliassanik pisortaq - Survey of Living Conditions in the Arctic/SLiCA – Ilisimatusarfik
 - **KompetenceKompagniet**, Ataqtigiissaarisoq
- 09:00-09:30** **Ammaanermik oqalugiarneq “Kalaallit Nunaata kissaatigisaminik sumiiffissaa ukiut tallimat qaangiuppata, ukiut qulit qaangiuppata, ukiut 25-it qaangiuppata. Tassungalu pissaguni suna pisariaqartippaa?”**
- **Naalakkersuisuni Siulittaasoq, Kuupik Kleist**
- 09:30-10:30** **Kalaallit Nunaata ilinniartitaanermut, pilersitsinikkut teknikkikkullu pisariaqartitai**
- Ataatsimiinneq uani eqqartorneqassapput ukiuni qanittuni qulikkaanilu takkuttussat Kalaallit Nunaani inooqatigiinnermi aningaasaqarniarnermilu ajornartorsiutit unammillernartuulu. *Ataatsimiinnermi uani ajornartorsiutit pingaarnert eqqartugassat ulapputissat saqqummernissaat soorlu Kalaallit Nunaani sulisut akornanni piginnaanikkut ilinniarnikkullu pisariaqartitaat. Ilanngullugulu ataatsimiinneq uani apeqqut pingaarutilik ineriartorteqqitassaq siulianilu eqqartugaq una “Kalaallit Nunaata kissaatigisaminik sumiiffissaa ukiut tallimat qaangiuppata, ukiut qulit qaangiuppata, ukiut 25-it qaangiuppata. Tassungalu pissaguni suna pisariaqartippaa?”* **Ataatsimiinnermi ingerlatitsisoq: Birger Poppel**
- **Uffe Jakobsen**, Prorektori – Ilisimatusarfik, University of Greenland
 - **Kåre Henriksen**, Ilisimatooq, Danmarks Tekniske Universitet (DTU)
 - **Lars Poort**, Inerisaavik
 - **Anne Merrild Hansen**, Aalborg University
- Saqqummiussinissamut piffissarititaavoq 15 minutsit taava apersuinernut akussutinullu 45 minutsit piffissarititaassaaq.
- 10:30-10:45** **Unikkallarnej**
- 10:45-11:30** **Kalaallit Nunaata ilinniartitaanermut pisariaqartitai (nangillugu)**
- 11:30-13:00** **Kalaallit Nunaata ilinniartitaanermut, pilersitsinikkut teknikkikkullu pisariaqartitai – Tamaanimiuni isummat**
- Ataatsimiinneq uani eqqartorneqassapput ikorfartuutit qitiusut piginnaanernut, ilinniarnernut aammalu tassunga tunngasunik isumalluutissat pigineqartut. *Oqallinnermi pineqassaaq Kalaallit Nunaata anguniagassai inuiaqatigiittut aningaasaqarnikkullu isumalluutissat, suut pisariaqartut ineriartortitassaappat piginnaanernit, pilersaarusanik aammalu ilisimasanik siammartserivimmik.* **Ataatsimiinnermi ingerlatitsisoq: Birger Poppel**
- **Martha Abelsen**, Siulersuisuni Siulittaasoq KANUKOKA

- **Ellen Arnskjold**, Siunnersorti Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut (GA)
- **Vittus Qujaukitsoq**, Sulinermik Inuussuteqartut Kattuffiat (SIK)
- **Jørn Skov Nielsen**, Aatsitassanik Ikummatissanillu Pisortaqarfimmi Pisortaq/**Jørgen T. Hammeken-Holm**, Pisinnaassutsinut immikkoortortaqarfimmi pisortaq.

Saqqummiussinissamut piffissarititaavoq 15 minutsit taava apersuinernut akussutinullu 30 minutsit piffissarititaassaaq.

13:30 – 13:45

Ulloqeqqarneq

13:45-14:45

Qangangortoq aallarniutigalugu – issittumi uulia, gassi aatsitassallu ineriartortuni issuagaasoq takullugit – naammassisat, unammilligassat aamma pilersitsinermi piginnaanerit ineriartortitassat

Sulisartut ilinniartinnissaat alajaatsuutinnissaallu qitiuvoq aningaasarsionerme periarfissanik nutaanik siuarsaanerme pilersitsinermilu ineriartornissaq inuiaqatigiinni avannarliunerusuni, Kalaallit Nunaat tamakkerlugu. Ataatsimiinneq una misissorneqassapput nunani avannarlerni issittumilu uuliamik gasimillu piianerik misilittagaat qanorlu Kalaallit Nunaani pisariaqartitanut atorneqarsinnaaneramik. *Ataatsimiinneq una siunertarivaa oqallinnissaq apeqqutit uku pillugit “Qanoq oqartussaasut pisortat illoqarfimmiut nunaqarfimmiullu industrii takkunneranut najuunneranullu sioqquppaat, piareersarpat, suliarivaat aammalu qanoq iluaqutsiuppaat? Qanoq paasinnittumik aalajangiineq piva? Pimoorussinerup oqattussaasut pisortaqarfiit illoqarfimmiut nunaqarfimmiullu aammalu industrii akunnerminni qanoq ingerlava? Suna oqallisaava inatsisiliornermi sinaakkutassiaq, avatangiisit aamma inuit akunnerminni pissutsinut sunniutaat, sungiusarnej taavalu suliffissanik periarfissat pillugit? Qanoq issittumi nunanilu avannarliini suliffiit immikkut piginnaanerik, pilersitsinermik ilisimasanillu ineriartorpat ingerlatsinerit, sullinnerit aammalu nukissiornermik suliffiit sullinnerannut aammalu qanoq ineriartorerup tungaanut periarfissat nutaanik paasinnippat?” Nunani issittumi assigiinngitsuni pisimasut misissussavagut uuliamik gasimik aatsitassanillu ineriartortitsinermik misilittagalinnut. **Ataatsimiinerme ingerlatitsisoq: Uffe Jakobsen***

- **Tara Sweeney and Richard Glenn**, ASRC Energy (Alaska-mi, USA-mi)
- **Bob Cadigan**, Pisortaneq, Newfoundland and Labrador Offshore Industry Association (NOIA) - (Newfoundland-mi aamma Labrador-mi, Canada-mi)
- **Bente Aasjord**, Immikkut siunnersuisoq, Norwegian Union of Municipal and General Employess (NUMGE)

Saqqummiussinissamut piffissarititaavoq 20 minutsit taava apersuinernut akussutinullu 60 minutsit piffissarititaassaaq.

14:45-15:15

Unikkallarnej

15:15-16:00

Qangangortoq aallarniutigalugu (nangillugu)

18:00

Unnukkorsiorneq Ilimmarfiup nerisarfiani – Ilisimatusarfik – Oqalugiartussaq – Maliina Abelsen, Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq

Sapaat, septemberip 25-iani, 2011

09:00-10:45

Peqqinnissat, sillimanissaq avatangiisillu aamma kalaallit nalorninartunut piginnaangorsaanermik ineriartortitsinissaq paasinninnermik, naliliinermik, pakkersimanermik kiisalu aqutsinnaanissamik pilersitsinissaq

Ataatsimiinnermi uani misissorneqassapput inatsisiliornerup sannaq, teknologii atorneqartarnera aamma nunat avannarliit annertunermik aqqiinerat pitsaanerusemik piareersarnerat nukissiuutinut isumalluutinullu allanut ineriartortitsineranni. Anguniagaraarput paasinninneq naliliinerlu pitsaaneruseq nalorninartunut pakkersimanermik aqutsinissamut aammattaq Kalaallit Nunaani pisortat piginnaangorsarnissaat tatiginartumik, attassisinnaasumik avatangiisinullu atasinnaasumik Kalaallit Nunaanni uuliamik gasimillu industrii. *Eqqartugassat sammisassat ukuunerussaput ataatsimoorussamik misigisat unammilligassallu nunami issittumi ingerlatsinermi aammalu Mexico-p kangerliumanerani uuliaarluersimanermi ilikkattat. Eqqartugassani aamma sammineqassapput nunani suliffissuarnilu qanoq pisimasut paasissutissallu misissorneqarsimanersut uuliaarluernerup kingorna ineneri atorneqarsimanersullu. Ilanngullugu sammineqassaat Kalaallit Nunaanni industrii qanoq alloriassanersoq paasinninnermut aningaasaqarniarnermi, politikkikkut aammalu inatsisilerinnermut navianartui sillimasiinnermut tunngatillugu, pingaaruteqarmat qajannaatsumik pakkersimanikkut suliniummik ineriartortitsinissamut. Ataatsimiinnermi ingerlatitsisoq: Andrew Browning* Saqqummiussinissamut piffissarititaavoq 15 minutsit taava apersuinernut akussutinullu 45 minutsit piffissarititaassaaq.

- **Jørn Skov Nielsen**, Aatsitassanik Ikummatissanillu Pisorta qarfimmi Pisortaq/**Jørgen T. Hammeken-Holm**, Pisinnaassutsinut immikkoortorta qarfimmi pisortaq.
- **Parnuna Egede**, Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiat (ICC)
- **Simon Boxall**, Pisortat qullersaat, Marsh-Energy-London
- **Heide Mairs**, ExxonMobil/OGP
- **Robert Blaauw**, Shell/OGP
- **Catherine Peterson**, Ilisimatoq, Vermont Law School
- **Pius Cagienard**, Atortunik pisortap tullersortaa – Kalaallit Nunaanni, Cairn Energy

10:45-11:15

Unikkallarneq

11:15-12:00 Peqqinnissat, sillimanissaq avatangiisillu aamma kalaallit nalorninartunut piginnaangorsaanerat paasinninnermik, naliliinermik, pakkersimanermik kiisalu aqutsisinnaanissamik pilersitsinissaq (nangillugu)

12:00-13:00 Ulloqqarneq

13:00-14:45 Tusarniaanermi ingerlasarnera aamma soqutigisallit pisussaaffittut peqataatinneqarnerat

Kalaallit Nunaat sanilliullugu nunani allani nunarsuup ilaanullu isumalluutunik ineriartortitsinermi soqutigisallit peqataatinnermi pilersaarusiornikkut inaarinnikkullu aalajangiinermi misilittakkat annikipput. *Ataatsimiinneq una eqqartugassat ukuunerupput piiaanermi angisuuni industrii misilittakkat sulisaaserlu tusarniaanermi issittumi atorpeqartartut. Ataatsimiinneq anguniarpaattaaq Kalaallit Nunaani misilittakkat oqallisiginissaat saqqummiisut akornanni tamaani najugallit NGO-t aammalu nunarsuup ilaani NGO-t. Ataatsimiinermi ingerlatitsisoq: Jessica Shadian*

Saqqummiussinissamut piffissarititaavoq 15 minutsit taava apersuinernut akussutinullu 30 minutsit piffissarititaassaaq.

- **Aqqaluk Lynge**, Inuit Circumpolar Council (ICC) - *Nunat inoqqaavi pisinnaatitaaffiat aammalu issittumi isumalluutunik ineriartortineq*
- **Natasha Thorpe**, Pisarneq malillugu iliuutsinut suliniarnermullu specialisti, Thorpe Consulting Services
- **Louie Porta**, Science and Policy Analyst, Oceans North Canada, "When is Enough, Enough: Stakeholder Engagement and Consultation in the Canadian Arctic"
- **Anne Merrild Hansen**, Aalborg University - *Iniut akunnerminni pissutsinut sunniutunik naliliinermi ingerlaaseq – inuttaasut ilanngunneri inuiqatigiinnut nunarsuullu ilaanut isumalluutunik ineriartortinnerannut iluaqutaasussanngorlugit*
- **Tor B. Lund**, Kalaallit Nunnaani sinniisoq, Cairn Energy

14:45-15:15 Unikkallarnek

15:15-17:15 Tusarniaanermi ingerlasarnera aamma soqutigisaallit pisussaaffittut peqataatinneqarnerat - Peqataasunik najuuttunullu pimoorullugu oqallinneq

Ataatsimiinneq uani Kalaallit Nunaani qanittukkut misilittakkanik ilikkakkanillu saqqumisumik oqallitsitsineq eqqarsaatiginerullugu isumalluutunik ineriartortitsinermi soorlu uku pillugit: Tusarniaanermi ingerlaaseq , tamaani inooqatigiinni aningaasarsiornikkut avatangiisinullu sunniutit. Apeqqutit misissorneqartussat ilaat ukuupput "Uuliamik gasimillu industrii eqqarsaatigalugu isumalluutunik ineriartortitsinermi atasinnaasumik aqutissamik pilersaarusiamik pilersitsisoqarpat qanoq Kalaallit Nunaanut isumaqassava? Isiginniffik suna erniinnartoq qaffassava ineriartornermik pilersaarummi?" **Ataatsimiinermi ingerlatitsisoq: Aviaja L. Lennert**

Peqataasussat:

- **Ove Karl Berthelsen**, Inuussutissarsionermut Aatsitassarsionermullu Naalakkersuisoq

- **Henriette Rasmussen**, Earth Charter, Kalaallit Nunaanni isumalioqatigiissitami ilaasortaq
- **Hans Kristian Olsen**, Pisortaq, Nuna Oil A/S
- **Bent Sørensen**, Siunnersorti, Sulisitsisut (GA)
- **Jess G. Berthelsen**, Sulinermik Inuussutissarsiuqartut Kattuffiat (SIK)
- **Lief Fontaine**, Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (KNAPK)

17:15-17:45 Inernilíneq aamma ingerlariaqqinnissat

Ataasinngorneq, septemberip 26-iani, 2011

08:30-12:30 Suleqatigiit oqallinnerlu qulequtserlugu: "Aqqutissamik pilersaarusiamik ineriartortitsineq isumalluutínik ineriartortitsínermik atasinnaasumik eqqarsaatigalugu Kalaallit Nunaani uulia gasílu industríi".
 Oqallinnermi eqqartorneqassapput 'ilísimasat amígaataasut' ujartornissaat, qanorlu tusarniaanerit peqataatitsínermik ineriartortitsíneq aammalu peqataatitsíneq ílumoortoq aammalu 'atasinnaasumik ineriartortitsíneq'-mik paaseqatígíinneq qanílísarlugu.

Ualínerani Inuulluaqqusínermik katerísitsíneq

Marlunngorneq, septembarip 27-iani 2011 - aallaríneq